

Megosztatlan szeretet az új ember iránt, a dolgozó iránt — ez az alaphang, amely minden sorában ott rezeg a harmónia mélyén, akár a szovjetember patriotizmusáról, akár Maruszja öngyilkosságáról, akár az új proletáréletről esik szó. Valahol elrejtve mindenütt megtaláljuk ezt az emberi büszkeségről szóló hangot, amellyel csak a szocialista hazának fiai kérkedhetnek és amelyért harcolni és élni érdemes, amelyért kedvem mondott szavak, a cak megérvévesen-gúnyosan még az Eiffel-tornyot is a Szovjetunióba invitálja a költő.

Az újtások merész költője Majakovszkij, akivel a magyar közönség most ismerkedik meg ennek a versgyűjteménynek segítségével. Kívánatos, hogy Majakovszkij többi versei is fordítóink kezébe kerüljenek.

ERDŐDI JÓZSEF

JULIUS FUCSIK: ÜZENET AZ ELŐKNEK. (Szikra.)

Riportok, naplók, emlékezősek, végrendeletek egész sora tárja fel azt a borzalmakban annyira gazdag kort, amely a Hitler-legázolta Európa minden pontján mártírokat követelt. Ez írások egyike J. Fucsik könyve, amelyet az író felesége, Augusta Fucsiková adott közre cseh nyelven, s amelyet Peéry Rezső fordított le magyarra. Az író a cseh kommunista-mozgalom agitátora és propagandavezetője, a cseh ellenállási mozgalom egyik legbátrabb harcosa volt. 1942. április 24 és 1943. június 9-e között a Gestapó fogságában eltöltött idejének naplóját adja ez írásában. Az első vallatásnál kapott sérüléseiből úgy-ahogy felépülve, riportszerűen számol be a mozgalomról, a börtönök életéről, társai s önmaga szenvedéseiről. Az igazságban bízó, a mártíromságot vállaló ember megnyugvásával méri fel sorsát, életét. Emléket állít neves és névtelen hősöknek, vádiratot készít a bűnösök számára. A megrendítő napló, s az azt követő végrendelet bizonyágtétel az örök emberiség mellett, s egyben figyelmeztetés mindannyiunk számára: „Szerettek titeket emberek. Legyetek éberek! éberek!”

FODOR JÓZSEF

BARÁT ENDRE: NEHEZEN VIRRAD. (Dante.)

Aki az elszentes hírverés után füledten, erőtikus jeleneteket, a női test és az ölelés részletes leírását, apacsromantikájú alvilági képeket várt a regénytől,

akár kezébe se vegye, A könyv hősnője, Rózsá, kivénhedt, gusztustalan utcai nő, a cselekmény 24 órájában egyszer sem sikerül felkeltenie egy férfi vágyát sem; a párhuzamos cselekmény hősnőjének, a züllésnek indult „jobb” nőnek a szerelmi életére pedig csak utalás történik. A pesti örömtanya-egyed Barát Endre regényeiben elveszti a perdita-romantika minden sallangját, szereplői nem a szerelem újabb változatait keresik, hanem keserű harcot vívnak a mindennapi kenyérért.

A regény, amely a szocialista realizmus egyik figyelemreméltó alkotása irodalmunkban, könnyen emészthető olvasmány: egyes jelenetei és kitünően megrajzolt alakjai a magyar próza leg-szebb oldalaira kíváncznak.

Hibája a regénynek, hogy a probléma felvetésénél megáll, megoldást már nem ad. A hatásvadászás és a gicces megoldás kerülése a másik végletbe sodorja az író: megelégszik a fényképpel — néha túlságosan sötét fényképpel — s nem ad a képhez semmit a magából, ami világosabbá tehetné az összbenyomást. Nem tökéletes a regény szerkezete sem: két cselekmény fut párhuzamosan, az egyik hajnalról hajnalig tart s ebbe van beleékelve annak a bizonyos urinőnek a története, aki a regény végén indul el oda, ahonnan a kerettörténet hősnője kibukik. Ez utóbbi időben több hetet ölel fel s így aránytalan a két ága a történésnek, ami megbontja a regény egyensúlyát.

LONTAY LÁSZLÓ

BÁRÁNY TAMÁS: ÉS MEGINDULNAK A HEGYEK. (Magyar Téka.)

Maga a mese elég egyszerű: egy fiatal francia tanító négy éves hadifogság után hazaindul gyalogszerrel a néptelen országutakon. Hetekig tart az útja, de alig találkozik emberrel, akivel meg összeakad, az hosszú monológokban önti ki szívét. Megkeseredett emberek ezek, nem tudnak örülni igazán a felszabadulásnak, annyira megtörte őket a négyéves megszállás; egyéni bajuk teljesen lefoglalja őket. A szerző eredeti módon szerepelteti főhősét a kisregény első felében, teljesen passzív szerepet ad neki, nem szól és nem cselekszik jóformán semmit, hallgatja a panaszkodat és fáradhatatlanul talpal ismeretlen célja felé, a regény perspektívájában valahol egészen hátul, elszűrkítve az epizodisták között, akik sokszor csak egyetlen bő panaszroham erejéig élnek a papíron, aztán örökre